

ARCHITECTUUR NAIM/Bureau Europa besteedt aandacht aan visie van beroemd Brits architecten-echtpaar

Smithsons: woning toe-eigenen

Alison en Peter Smithson behoorden tot de belangrijkste naoorlogse Britse architecten. Zij hadden uitgesproken ideeën over hoe een woning eruit moest zien.

door **Caspar Cillekens**

Toen Peter Smithson in maart 2003 op 79-jarige leeftijd overleed, reageerden zoveel lezers dat The Times een hele pagina moest vrijmaken voor de reacties op het overlijden van deze belangrijke naoorlogse Britse architect. De meningen over de ontwerpen van Peter en zijn (in 1993) overleden vrouw Alison waren, zoals gewoonlijk, heel erg verdeeld. Sommigen prezen de ontwerpen van het echtpaar Smithson de hemel in, anderen hekelden hun publieke gebouwen zoals de Hunstanton-school in het graafschap Norfolk. Een onderwijzer die er 37 jaar gedooft had sprak van een gebouw 'dat meer weg had van een gevangenis dan van een school'.

Zoveel was wel duidelijk: de Smithsons hadden met hun opvattingen over wonen en stedenbouw een steen in de architectonische vijver gegooid. Woningen waren volgens de progressieve Smithsons geen 'machines om in te wonen', zoals Le Corbusier het omschreven had. Volgens hen was het huis juist een bijzondere plek die in harmonie met de omgeving aan de simpele vereisten van het dagelijkse leven tegemoet moest komen. Het woonhuis was een plek die bewoners zich moesten kunnen toe-eigenen. Dat betekende in de filosofie van het echtpaar dat zij alleen de voorzieningenruimtes, zoals keuken en badkamer, definieerden en de indeling van de rest van de woning aan de bewoners zelf overlieten. De tentoonstelling, die het Nederlands Architectuur Instituut Maastricht (NAiM)/Bureau Europa wijdt aan het werk van het echtpaar, heet dan ook heel toepasselijk 'De kunst van het bewonen'. Het NAIM/Bureau Europa heeft de expositie opgezet samen met de

Ontwerp voor Soho House (links), Alison en Peter (links) met kunstenaar Paolozzi en fotograaf Henderson (rechts) en het ontwerp Bates House. foto's NAIM

TU Delft. Het is de eerste uitkomst van de samenwerking. Samensteller Max Risselada, emeritus-hoogleraar aan de TU Delft, kent het werk van de Smithsons al heel lang. Hij was betrokken bij een voorloper van deze expositie die al eerder in Glasgow en Rotterdam te zien is geweest. Alison Gill (1928-1993) en Peter Smithson (geboren 1923) leerden elkaar kennen aan de universiteit van Durham. Na hun verhuizing eind jaren veertig naar Londen kregen ze hun eerste grote opdracht:

de bouw van een middelbare school in Hunstanton. Het 'glasshouse' maakte de tongen los en zette de Smithsons direct op de kaart als een van de belangrijkste exponenten van de naoorlogse Britse architectuur. De tentoonstelling laat met een veelheid van materiaal (maquettes, het plakboek van Alison, de ontwerpen van het echtpaar) zien hoe de Smithsons hun opvattingen ontwikkelden. De locatie was bepalend voor de architectonische aanpak. Dat was het uitgangspunt van

het echtpaar. Het ging niet (meer) om het toepassen van universele oplossingen zoals de vooroorlogse modernisten propageerden. Ook hun stedenbouwkundige opvattingen stonden haaks op die van Le Corbusier en Walter Gropius: geen specifieke wijken voor wonen en werken, maar verschillende activiteiten binnen een buurt. Het House of the Future, dat de Smithsons lieten zien op een tentoonstelling in Londen in 1956, geldt als het schoolvoorbeeld van hoe het echtpaar het 'nieuwe' wo-

nen zag. Rond een patio waren alle woonruimten gepland. Schuifwanden scheidde de kamers. Ook hun ideehuizen zoals Rumble Villa (drie standaardblokken rond een driehoekige woonkamer) waren bedoeld als alternatief voor de standaardbuurtwijk. Zelf woonden de Smithsons in 'aangetroffen' woningen waar ze het wonen op de bovenste verdieping situeerden.

Alison & Peter Smithson: de kunst van het bewonen, t/m 25-3-2012.
www.bureau-europa.nl